

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Dialogus primus (argumentum)

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

uerum si quis est his qui defuncti sunt, sensus uiuentium, ita maxime nobis molesti futuri sunt, si seipos perdiderint, & inique sortem tulerint: si autem moderate ac leuiter, nobis summopere obsequentur: nostra porro eum iam finem habebunt, qui hominibus est pulcherrimus. Quamobrem collaudanda sunt potius quam deslenda. Profecto si uxores nostras filiosque tuebuntur, & nutriunt, & his incumbunt, ita maxime casus obliuioni mandabunt, pulchrius uel & rectius nobisque gratius uitam agent. Hæc igitur nostro nomine nostris prædicare sufficiet. Ciuitati uero mandamus, ut parentum nostrorum filiorumque curam habeat, & hos quidem honeste erudiat, illorum uero senium digne foueat. Cognouimus certe uos, etiam si hæc minime præceperimus, optime curaturos. Hæc igitur ò filij defunctorum atque parentes, ut moneremus illi mandarunt: ego uero quantum possum, diligentissime moneo, eorumque nomine obsecro, iuniores quidem, ut præclaras suorum res imitentur: seniores autem, ut de se optime sperent. Nempe senectutem uestram priuatim publiceque alemus: & quemcunque ex illorum progenie nacti fuerimus, summa beneuolentia cõplectemur. Ciuitatis uero prouidentiam ipsi minime ignoratis, quæ statutis legibus, parètes & filios eorum qui in bello interiere, tutatur, & ante alios ciues summo magistratu talium cõmittit curam, ne ulla prorsus iniuria parentes horum afficiantur. Filios autem educat ipsa, studetque ut illis ignota sit orbitas. Nam ipsa parentis gerit uicem & dum pueri sunt, & cum ad maturam ætatem uenerunt, ad officia sua transmittit, omni armatura fulcit & ornat, patris studia ostendit, & memorat, dum paternæ uirtutis tribuit instrumeta. Ac simul auspicij gratia iubet tunc primum domum paternam ingredi filium quasi imperaturum, & armis cum robore fulctum. Eos præterea qui decesserunt è uita, honorat, ceremonias quotannis lege decretas cõmuniter cunctis instaurans, quæ priuatim unicuique proprie peragi solent. Gymnica item certamina equestris que instituit, musicosque ludos uarios adhibet. Ac profecto quod ad defunctos spectat, hæredis & filij subit conditionem: quo ad filios, patris: quo ad parentes ceterosque huiusmodi, curatoris, omni diligentia semper omnibus prouidens. Quarum rerum animaduersione quæ acciderunt, æquo animo ferre debetis. Nam hoc pacto & mortuis, & uiuentibus eritis gratiores, facileque curabitis, & facile curabimini. Nunc uero uos, ac ceteri omnes qui cõmuniter secundum legem eos qui naturæ cesserunt, iam lugubribus expiationibus profecuti estis, abite. Hic est ò Menexene, Aspasia Milesiæ sermo. MEN. Per Iouem ò Socrates, beatam dicis Aspasia, si cum mulier sit tales potest orationes cõponere. SOC. At si minus credis, sequere me, dicentem ipsam audies. MEN. Sæpenumero cum Aspasia fui, Socrates, & qualis sit, noui. SOC. Cur igitur eam non ueneraris? Cur nõ habes propter hanc orationem illi gratiam? MEN. Ingentem equidem habeo gratiam mulieri huic, seu uiro, quisquis tibi orationem hanc tradidit. Ac præ ceteris multis narranti gratiam habeo. SOC. Bene quidem. Sed ne me prodas, ut deinceps multas eius præclarasque de ciuilibus reb. orationes tibi recenseam. MEN. Bono animo es. Non prodam. Referas modo. SOC. Fiet ut postulas.

ARGUMENTVM MARSILII FICINI FLORENTINI IN
dialogum primũ de Republica, uel de Iusto, ad Laurentium
Medicem uirum Magnanimum.



QVANTO oculus præstat manibus, caput pedibus, ratio sensibus, anima corpori, finis omnibus quæ diriguntur ad finem, status motui, æternitas temporis, tanto contemplatiua uita actiue præstare uidetur. Contemplatio enim actionis & principium est & finis, ducitque illam pro arbitrio atque sistit, iubens denique inferiores motus, externamque desinere actionem, ut intrinseca stabilisque actio, liberior tandem possideatur. Sic utique ab ipsa contemplatione Dei cælestes naturalesque motus, & actiones omnes tanquam à principio ducuntur, & reduciuntur ueluti ad finem. Quamobrem Plato noster eo saltem ceteris ciuitatum legumque conditoribus est excellentior, quo ceteri quidem uelut humani ad actionem magis ciuitatem instituerunt, ipse uero quasi diuinus actionem ciuitatis omnem tam publicam quam priuatam potissimum perducit ad cõtemplandum, ciuitatemque constituit suiipsius antequam orbis dominam, neque tam multis timendam, quam cunctis gentibus uenerandam, cælestem quasi Hierusalem pro uiribus in terris expressam, in qua sublatis propriæ possessionis gratia contentionibus communia sint pro ipso iure naturæ omnibus omnia, communis sit copia, firmissima concordia, cunctorum una uoluntas, ideoque ad cõtemplandum semper expedita tranquillitas. Componit autem integram

integram absolute Reipublice formam denario librorum numero numerorum omnium integerrimo numeros tum intra se numeratos continente, tum ex se innumeros replicante. Atque, ut sepe his in libris precipue in secundo declarat, totam disputationem de iustitia a nobis inscribi mauult, quam de Republica: docens ut arbitror, rem omnem actionemque, et publicam et priuatam, non ad copiam, non ad potentiam, non ad uictoriam esse sed ad ipsam iustitiam penitus referendam. Quae quidem iustitia omni sublata perturbatione, expulsisque contentione impedimentis ciues tandem reddit expeditissimos ad uerum inuestigandum, deumque colendum. Eiusmodi uero contemplationem atque cultum Plato noster iudicat precipuum reipublice finem: ut quod neque unus, si solus uixerit, neque plures si simul habitauerint, sine lege efficere possunt, multi saltem ciues communi lege in unum ciuitatis coetum congregati perficiant. Praeterea docet nos Timaeus, et Critias ante ingentem terrarum inundationem Athenas alias extitisse, et apud Graecos, et apud Aegyptios, similibus inter se legibus gubernatas, quas dea Pallas condidit, educauit, et docuit, eamque illis tradidit reipublice formam quam in his libris Plato conscribit. In libris uero de Legibus reipublicam ex gubernatione Cretensi, ex Lacadaemonia, et Attica noua componit. ipsamque compositionem a Deo inchoat legum omnium autore. Verum ut ad praesentia redeamus, hanc quoque reipublicam felicibus auspicijs exorditur ab ipsis diuinae sapientiae sacris, a seniorum consuetudine atque consilio, a religiosa iustitia atque sanctitate. Ex eo enim quod et uota Deo, et sua cuique reddenda dixerat, incipit iam de priuata quadam iustitia disputare, per quam ad publicam opportune suo loco transibit. Tu uero memento in his a Platone significari, absque diuina humanaque iustitia, seniorumque consilio, ac sapientiae diuinae fauore, non posse ciuitatem uel ab initio constitui prospere, uel costantam feliciter gubernari. Deinceps argumentum primi libri perstringens, ex plurimis grauibuscumque praecipuis necessaria quaedam excerpam. Moderata iuuentus facilem efficit senectutem, immoderata difficilem. Qui corporis obsequitur libidinibus, proculdubio insanis seruit tyrannis. Animus in senectute sedatis perturbationibus, quas secum affert iuuentus, segregatus a corpore, diuina propius et apertius inspicit. Innocentia sola optimam, in posterum spem animo praebet, unicum uite solamen. Vir sane mentis ad id in primis pecunias esse utiles iudicabit, ut quicquid uel Deo uouerit, uel homini promiserit aliterque debuerit, impleat, neque ob paupertatem adducatur aut mentiri cuiquam, aut ulla in re defraudare. Pecuniae namque referendae sunt ad iustitiam, iustitia uero ad uite alterius praemium. Sed antequam disputationem de iustitia prosequamur, considerandum moneo singula sub allegoria quadam a Platone disponi. Primo quidem Cephalus senex, id est caput, praebet disputationi caput. Deinde Polemarchus, quod et nomen eius significat, princeps, id est primus moderate pugnam aggreditur. Denique Thrasymachus, id est pugator ferox agit asperius. Socrates autem, id est seruator potens, ubique ab errore omnes, et iniustitiam seruat. Sed allegoriam commentarijs relinquentes, ad definitionem iustitiae iam pergamus. Simonidem, Pittacum, Biantem, dixisse ferunt iustitiam esse uera fateri, ac debitum unicuique reddere. Quod quidem ita nonnulli interpretantur: Simpliciter uerum cuilibet aperire, et quod acceperis, restituere. Id autem ideo Socrates improbat, quoniam insano neque omne uerum patefaciendum est, neque arma reddenda sunt quae sanus dum erat apud te deposuerat. Alij sic exponunt: Dare unicuique quod sibi conuenit, ceu amicis emolumentum, inimicis uero damnum, prodesse quidem bonis, malos autem ledere. Id iterum improbat, propterea quod neminem unquam ledere deceat. Quicumque enim aliquid ledit, id ipsum ad opus suum propriamque uirtutem deterius efficit, et ineptus. ut qui canem ledit, ad propriam canis uirtutem reddit ineptum. Iustitia uero hominis uirtus est. Quisquis ergo ledit hominem, ad iustitiam facit deteriore. At iustitia iustitiam nunquam minuit, sicut neque musica opus musicae destruit. Quamobrem non est iustum aliquem ledere. Inter haec Thrasymachus, quod et alij multi alias, obijcit Socrati, quod respondere nunquam uelit semper autem interrogare. Te uero latere non debet multis de causis Socratem querere solitum semper potius quam docere. Prima, ut arrogantes admoneret in omni etate descendum esse potius quam docendum. Secunda ut significaret ueritatem mentibus per opportunam inquisitionem segregatis a corpore atque erroribus, statim infundi diuinitus. Quod et Auicenna magnopere comprobatur. Tertia ut ostenderet rerum formas esse animis nostris ingentibus Per quas ipsa rerum ueritas animis per interrogationem ad eos conuersis quandoque subrutillet. Quarta, quo declararet humanam scientiam in negatione quadam falsi potius quam in ueri affirmatione consistere. Adducitur deinde definitio iustitiae a Thrasymacho, qualis et a Callicle in Gorgia, iustum esse quod est potentioribus utile. Semper enim potentiores dominari, atque ad utilitatem suam ferre leges, ac subditos gubernare. Tunc uere subditos iuste agere, cum illis parent legibus, quae sunt ad utilitatem gubernantium constituta. Socrates hunc ad contradictionem trahit. Quoniam possit princeps per ignorantiam madae quae sibi met sunt detrimento futura. Quae si obseruet priuatus, tum iustus erit, quia dominanti pareat: tum iniustus quoniam agat contra dominantis utilitatem. Addit artem quamlibet absolutam, ideoque minime indigam, in tractandis materijs, et hominibus, non suae, sed rerum sibi commendatarum utilitati consulere, quasi pupillis tutor, medicus aegris, nautis gubernator: similiterque magistratum legitimum subditorum utilitati prospicere. Si qua uero ars ceu medicina mercedem exigit, non quatenus medicina est, cuius finis est morbi curatio, questum facit, sed quatenus est mercenaria quadam et quaestuarum commiscetur. Artem ergo ciuilem omnium perfectissimam, ideoque minime indi-

gentem atq; seruillem constat multo minus utilitatis gratia gubernare. Mitto quæ Thrasymachus temere, & cum quadam suimet repugnantia adducit contra iustitiam. Tu uero nota non decere quenquam, petere principatum, & magistratus ambire. Item, si quando bonorum uirorum existet ciuitas, non aliter pugnatos gratia non imperandi, quam nunc certent imperandi cupiditate. Tria uero nunc aduerte. Primum, malos non esse admittendos ad magistratum. Secundum: Ciues non malos, quo libenter graue onus gubernandi suscipiant inuitandos, imposito quodam premio stipendij atq; honoris. Tertium, probos homines qui neq; auaritia, neq; ambitione mouentur, eo duntaxat discrimine metuq; prouocari ad rempublicam oportere, ne uidelicet ipsi deteriorum iniuste gubernationi subijciantur. Plato diuinus intelligit, si quis unquam alius, officium gubernandæ patriæ, si iustum sit, uoluntarium esse debere. Sed probatissimi ciuis exemplo uult iniquam illorum arrogantiam improbare, qui qualibet uia semper ambiunt magistratus, dignitatesq; aucupantur. Qua uero ratione dignitatibus ipsi digni fiant, omnino non curant. Vult ergo id officium uoluntarium esse simul atq; necessarium, ut uir probatissimus libentissime patriæ suæ suscipiat gubernacula, sed tunc solum id faciat, quando necessitas postulat, interea uero contemplationem præferat actioni: uerum rebus quandoque urgentibus actionem circa publicum bonum ad tempus contemplationi propriæ anteponat. Id totum ex epistola Platonis ad Archytam Tarentinum comprehendere planissime potest. Confitatur deinceps tyrannicum Thrasymachi dictum, iustitiam quidem in genere insipientiæ maliq;, iniustitiam uero in genere sapientiæ boniq; collocas. quod quidem ideo falsum esse monstratur, quia quælibet ars, sapientia quedam est, atq; circa quæ sapiens est circa eadem est & bona. Vir autem in quauis arte doctus non plus alio docto in actione artificiosa quærit, imò pariter actionem exequi atq; similiter. Et quamuis doctum adæquare tantum uelit, indotum tamen uult superare. At indoctus temere nonnunquam plus sibi assumere tentat quam doctus simul atq; indotus. Illi simillimus est uir iustus, nihil plus habere cupiens alio iusto, sed aliquid tamen, id est uirtutis plus iniusto. Iniustus autem indocto similis tam iusto quam iniquo plus habere contendit. Conclude contra Thrasymachum, iniustitiam quidem ad sapientiæ boniq; genus, iniustitiam uero ad insipientiæ maliq; referendum. Adde iniustitiam esse infirmitatis omnium causam. Nam in quolibet cœtu odium & discordiam pariens, infirmissimum primo cœtum reddit, deinde dissoluit. Eatenus uero consistere cœtus potest, quatenus nonnihil distributionis iuste seruetur. Per iustitiam ergo consistit, per iniustitiam uero dissoluitur. Per illam & sibi inuicem, & alijs est amicus, per hanc undiq; inimicus. Quod autem in qualibet congregatione, idem & in quolibet animo iustitia & iniustitia facit: ut iustus quidem secum ipse consentiat, amicusq; sibi sit, & hominibus, atq; superis. Illi enim iustissimi sunt, ut non mirum sit iustum illis similem etiam amicum esse. Iniustus autem in his omnibus omnino contra se habet. Præterea res quælibet proprium quoddam habet opus. Requirit quoque uirtutem propriam, quædam scilicet facultatem per quæ aptissime proprium perficiat opus, sine qua id efficere nequit. Cum igitur anima proprium quoddam habet, ceu consulere atq; gubernare, multoq; prius & uiuere, propriam quoque uirtutem exigit, per quam hæc commodissime peragat, qua sublata laborat. Virtus autem animæ iustitia est, iniustitia uero uitium. Quapropter per iustitiam perfecte consulit, & gubernat, uiuitq; feliciter. Sublata uero iustitia, cōtrā. His dictis primus liber cum quadam correptione concluditur. Nempe cum prius dicendum esset quid iustitia sit quam qualis, factum est hætenus e conuerso, dum Socrates partim disputantes sequeretur, partim per notiora principia disputas, audientium tum ingenio indulgeret, tum facultati consuleret.

REIPVB. PLATONIS VEL DE IVSTO

TRANSLATAE A MARSILIO FICINO FLORENTINO
ac Laurentio Medici uiro magnanimo nuncupatae,

Dialogus primus.

SOCRATES. GLAUCO. POLEMARCHVS. THRASYMARCHVS. ADIMANTVS. CEPHALVS.



DESCENDERAM heri in Piræum unā cum Glaucone Aristonis filio, ut & deam precarer, & celebritatem spectarem, quoniam modo acturi essent, quæ tunc primum agebant. Pulchra igitur mihi patria pompa uisa est: sed nihilominus, ut uidebatur, decens fuit ea quam Thraces mittebant. Cum uero preces egissemus, & spectaculo interfuissemus, in urbem regrediebamur. Aspexerat autem procul nos redeuntes domum Polemarchus Cephalii filius, seruuulumq; currentem mittendo, expectare iussit. A tergo igitur uelle me apprehendens seruus, lubet uos, inquit, Polemarchus manere. Egoq; ad eum conuersus, ubinam ipse esset, interrogauī. At te pone sequitur, inquit. Verum expectate.

Expecta-